

ДІЕСЛІВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВИСКАЛЕНОГО ДИКОГО ЗВІРА В УКРАЇНСЬКИХ ГОВІРКАХ ЗАКАРПАТТЯ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 25.
УДК 811. 161. 2' 282 (477.87)

Ковач Ганна. Дієслівні характеристики вискаленого дикого звіра в українських говірках Закарпаття; 10 стор.;
кількість бібліографічних джерел – 40; мова українська.

Анотація. У статті в лексико-етимологічному та ареалогічному аспектах подається аналіз дієслівних характеристик об'єктів полювання, що стосуються лексико-семантичної мікрогрупи 'огризатися, скалити зуби (про звіра)' в українських говірках Закарпаття.

Ключові слова: дієслівна мисливська лексика, українські закарпатські говірки, етимологія.

Мисливська лексика закарпатських говірок – це унікальний пласт словникового складу української мови, який сприяє розв'язанню низки мовних питань та водночас репрезентує уявлення про культуру, традиції, звичаї українців. У системі мисливської лексики поряд з атрибутивними, адвербіальними назвами помітне місце займають дієслівні характеристики об'єктів полювання. У статті представлено результати дослідження складу і структури лексико-семантичної мікрогрупи дієслівних назв зі значенням 'огризатися, скалити зуби (про звіра)' в українських говірках Закарпаття.

Мовознавчі праці різною мірою висвітлюють дієслівну лексику українських говорів. Зокрема, суфіксація дієслівних основ у буковинських говорах цікавила К. Лук'янюка [18], діалектні дієслівні варіанти як результат мовної інтерференції вивчала М. Карп'юк [15], бойківські дієслівні назви описав Т. Возний [8], семантико-стилістичні особливості дієслівних синонімів в українських східнословобожанських говірках досліджувала К. Глуховцева [9], дієслівну лексику лемківських говірок опрацювала С. Панцьо [25], дієслівні назви із префіксом *ви-* у мові львів'ян були об'єктом дослідження Н. Хобзей [35].

Дієслівній лексиці Закарпаття присвячені розвідки В. Німчука [23], Ю. Юсип-Якимович [38, 39], О. Юсікової [40].

Актуальність нашого дослідження зумовлена тим, що спеціальної праці, предметом вивчення якої були б дієслівні характеристики об'єктів полювання в українських закарпатських говорах, немає.

Родове поняття 'огризатися, скалити зуби (про дикого звіра)' у досліджуваних говірках представлене лексемами: *гыр'чати* (4)*, *к'лацати* (26), *к'ланцати* (8), *к'лан'чати* (1), *к'лынцати* (2), *к'лацкати* (12), *к'лоцати* (3), *п'іну то'чити* (2), *р'іп'іти у'зуби* (1), *р'ізати у'зуби* (1), *с'калити* (8), *с'калити* (23), *ш'калити* (1), *уц'ірати* (1), *фыр'чати* (3), *х'лапкати* (3), *ц'ванкати* (4), *ч'апкати* (2), *ч'апкати* (2), *ч'ан'кати* (1), *ч'мохати* (2), *ш'кіритис'а* (7), *в'ышкіритис'а* (1), *ушкі'ратис'а* (2), *ш'крєбти* (4).

З вищенаведеного переліку видно, що у цих дієсловах домінують звуконаслідувальні елементи: *гыр'чати*, *к'лацати*, *к'ланцати*, *к'лан'чати*,

к'лынцати, *к'лацкати*, *к'лоцати*, *фыр'чати*, *х'лапкати*, *ц'ванкати*, *ч'апкати*, *ч'ан'кати*, *ч'ан'кати*, *ч'мохати*. У монографічному дослідженні Ю. Юсип-Якимович зі значенням 'наслідування звуків клацання зубами' зафіксовано: *клами*, *кламц-клами*, *клонци*, *кланц-клонци*, *скригінци* [38, с. 58].

Назва *к'лацати* представлена у всіх говіркових групах, а фонетичний варіант *к'лоцати* – тільки у боржавських говірках (Виногр. р-н). У значенні 'клацати зубами' засвідчена у [30, II: с. 249; 33, с. 99]. Літ. *к'лацати зубами* 'голодувати; дуже мерзнути', *к'лацнути* 'однокр. до *к'лацати*' [32, IV: с. 177]. Пор. ще закарпатське *к'лоцати* знев. 'звучно щось кусати' [27, с. 80]. Звуконаслідування *клац*, *клац-клац*, *кланц*, *кланц-кланц*, *к'лоц*, *к'лоц-к'лоц* зі значенням 'наслідування звуків клацання, цокання (про тверді предмети, зуби, замок)' подає Ю. Юсип-Якимович [38, с. 23-24]. Відоме зхполіс. *к'лацати*, *к'лацати*, *к'лецати* 'клацати зубами (про вовка)', *к'лацати* 'подавати голос (про диких свиней)' [5, I: с. 224, 225; 1, к. № 75, 53]. Номени *к'лацати*, *к'лоцати* – звуконаслідування [13, II: с. 455-456].

Дієслівна назва *к'ланцати* поширена у верховинських, марамороських, ужанських говірках, а фонетичні варіанти *к'лынцати*, *к'лан'чати* – у ужанських говірках Перечинського р-ну. Ізгласа назви продовжується в гуц., ндністр. *к'ланцати*, бук. *к'ланцати*, *к'ленцати*, *к'ланцнути*, бойк. *к'ланцати*, *к'ленцати*, *к'авцати*, пор. рум. *clanț*, марамор. *к'ланцкати* [10, с. 95; 12, с. 75; 31, с. 206; 19, IV: с. 50; 24, I: с. 355; 6, с. 73]. Назви *к'ланцати*, *к'лынцати*, *к'лан'чати* – від звуконаслідувань *кланц*, *к'лынц*, *к'лан'ц*; пор. ще *кланц'атий* 'зубатий' [13, II: с. 453], *клонци* 'передні зуби' [14, с. 41].

Лексема *к'лацкати* (Свал., Мук., Рах., Вол. р-ни) – теж утворення від *к'лац*. В інших доступних для нас джерелах ця назва не фіксується.

Назва *с'калити* (верховинські, гуцульські говірки) є нормативною [30, IV: с. 130; 32, IX: с. 246]. Пор.: *с'калить* зуби у [33, 127]. Варіант *с'калити* – у марамороських (Тяч., Хуст. р-ни), боржавських (Ірш., Свал. р-ни), верховинських (Влбр. р-н) говірках. Матеріальну модифікацію кореня відзначено у с. Ганичі Тяч. р-ну, де замість початкового *с* виступає *ш*: *ш'калити*. Як зазначив В. Німчук, перехід початкового приголосного *с* у *ш* перед *к* в українській мові відбувається нерідко. За твердженням дослідника, подібне

* У дужках після прикладів зазначена кількість фіксацій в обстежених населених пунктах

явище відбувається і в інших слов'янських мовах [22, с. 327-328]. На Закарпатті *скаліти* (*сч, ся*) функціонує ще у значенні: 'косо поглядати; гніватися' [27, с. 175; 14, с. 67], 'злегка прикривати повікою (повіками) око (очі), трохи примружувати' [28, с. 331-332]. Пор. зафіксований нами іменник *о'скал* (Свал. р-н, с. Великий Бичків Рах. р-ну), те саме, що в літ. мові 'розкритий рот, у якому видніються зуби; вищир' [32, IX: с. 767]. Пор. ще *оск'лок, оск'лками дивітись*, первісне значення якого 'вискалити зуби' [30, III: с. 67]. В інших говірках: зхполіс. *скаліти зуби, зуби скаліти* 'сміятися без видимої причини', бойк. *сушити зуби* 'скалити зуби' [5, II 148; 4, 65; 24, II 268]. Подібне рос. *скалить, скалить зубы, скалється*, біл. *скаліцца* [11, IV: с. 191; 26, с. 544], пол. заст. *skalić*. Своім корінням сягає псл. **skaliti*, пов'язане з **skala* 'скала', **sčelъ* (< **skelъ*) 'щілина' [13, V: с. 262-263; 34, III: с. 631; 36, с. 410].

Назва *шкіритис'а* (марамороські, верховинські, поодинокі гуцульські та боржавські говірки) збігається з літературно-нормативним *шкіритися* 'ставати видимим, оголеним при розсунутих, розтулених губах (про зуби); вишкіряться; розсуваючи губи, відкривати, показувати (зуби)' [32, XI: с. 476-477, 546; 30, IV: с. 501]. Пор. ще *шкірити зуби* 'розсуваючи губи, відкривати, показувати зуби' [32, XI: с. 476-477, 546; 30, IV: с. 501]. Виявлені в марамороських говірках і префіксальні деривати *вишкірити, ушкір'атис'а*. Літ. *вішкірити* 'розсуваючи губи, розтуляючи рот, пашу, відкривати, показувати (зуби)', *вишкір'яти (вішкірити) зуби (ікла)* 'посміхатися, осміхатися; сміятися; погрожувати' [32, I: с. 542; 30, I: с. 201]. Пор. закарпатське *шкіритис'и* 'зло насміхатися; скалити зуби', *вішкір'ітис'и* 'глушливо, зневажливо сміятися', *ушкіритис'я, ушкір'оватис'я, ушкір'ятис'я* 'вишкіряться зневаж. сміятися' [27, с. 226, 28; 28, с. 395]. В інших говорах: сндніпр. *скіритис'я* 'зло, хижко усміхатися, сміятися', ндністр. *шкірити* 'скалити (зуби)', зхполіс. *шкірити зуби* 'сміятися без видимої причини', бойк. *шкіргатис'я, вишкір'яти* '(зуби) шкірити, вискалити', поліс. *вишкір'ювати* 'вищир'яти, показувати (зуби)', лемк. *вищирити зуби* 'вишкірити, вишкір'яти' [29, с. 81; 24, II: с. 384, I: с. 114; 17, с. 46; 4, с. 65; 12, с. 162; 7, с. 398].

Назва *гырчати* (боржавські говірки) відома ще як 'гарчати (про собаку); недружелюбно спілкуватися' [28, с. 47]. Літ. *гарчати* 'видавати низькі погрозливі звуки (про тварин)' [32, II: с. 36]. З різною семантикою фіксується у [30, I: с. 275; 33, с. 85]. Пор. зхполіс.: *гарчати* 'подавати голос, переслідуючи великого (невеликого) звіра (про собаку)', *гарч'яти* 'створювати низькі погрозливі звуки (про собаку); галасувати' [3, с. 211; 2, к. № 92, 93; 5, I: с. 86]. *Гырчати* – звуконаслідувальне утворення на позначення дії гарчання собаки [13, I: с. 469; 34, I: с. 393-394].

Лексема *цванкати* (верховинські говірки) полісемічна, утворена від звуконаслідування. Пор. гуц. *цвєнькати* 'говорити по-чужому' [14, с. 78]. У літ. мові *цвєнькати* 'розмовляти чужою мовою, в якій чуються звуки 'ц', 'дз' [30, IV: с. 424; 32, XI: с. 184]. Співзвучні назви *ц'анати* 'клацати зубами (про вовка)', *ц'єкати* 'подавати голос (про качку)' подано у [1, к. № 75; 5, II: с. 237].

Назва *чанкати / ч'анкати* (гуцульські говірки) є звуконаслідувальним утворенням. У значенні 'чавкати, голосно жувати, прицмокуючи, плямкаючи; те саме, про свиню' зафіксована у [27, с. 218; 28, с. 412-413]. Засвідчені у [6, с. 141] звуконаслідування *чан-чан, чамп-чамп* у закарпатських марамороських та боржавських говірках відомі як 'наслідування звуків плямкання губами при розжовуванні їжі' [38, с. 56]. Фасмер розглядає назву як оноματοпоетичне утворення, хоча допускає спорідненість з **čap* (< **kēp*) [34, IV: с. 315].

Назва *ч'анкати* (с. Дубриничі Пер. р-ну) теж є афективно-звуконаслідувальним утворенням.

Лексема *шкрєбти* (Бер. р-н) у літературній мові відома як 'те саме, що *скребти*; безперервно турбувати, непокоїти, мучити (про думки, почуття)', де вживається паралельно із *скреб'іти* [32, XI: с. 482, IX: с. 313; 22, с. 328]. Пор. закарпатське *шкрєпт'ати* 'скребти; чистити; здирати шкіру з овець', *шкрєб'ати* 'дряпати', *шкрєб'тис'я* 'чухатися', *скрим'іти в зуби* 'скреготіти зубами' [27, с. 226; 14, с. 82, 67]. У значенні 'вищир'яти, вищирити (зуби)' *вишкір'ювати, вішкір'ювати* зафіксовано у [16, с. 22]. З різною семантикою деривати з дієслівним коренем *шкра(е, и, і, я)б(н)* представлені в лексикографічних джерелах у [7, с. 485; 21, с. 188; 10, с. 217; 37, с. 280; 24, II: с. 385; 6, с. 146; 20, с. 98; 5, II: с. 268; 1, к. № 154]. Своім походженням сягає псл. **skrebtī*, **skroboti* [13, V: с. 284-285; 34, III: с. 656, 658].

Назва *фырчати* (пд. боржавські говірки) є звуконаслідувальним утворенням, що має відповідники в інших мовах, зокрема в російській. Пор. рос. *фырчатъ* 'випускати з шумом повітря ніздрями' [11, с. 690]. На думку М. Фасмера, непереконливою є реконструкція з **хвѣркати* Шахматова [34, IV: с. 213]. Пор. закарпатське *фуркати* 'відкидати; змітати; брикати, хвицати', 'розкидати (про поросю)', *фуркати* 'безладно розкидувати що-небудь; бути примхливим, вередуватим' [27, с. 207; 14, с. 75; 28, с. 398]. Літ. *фуркати* 'видавати уривчасті звуки, випускаючи повітря з ніздрів, рота (про тварин)' [32, X: с. 581]. У Б. Грінченка фіксується із семою 'лягати, брикати' [30, IV: с. 377]. Фіксує її і І. Верхратський [7, с. 477]. З різною семантикою функціонує у гуц., бойк., ндністр., степ. гов. [10, с. 197; 24, II: с. 330; 37, 262; 20, с. 95].

Номінація *хл'апкати* (Вол. р-н) до лексики мисливців потрапила з діал. *хл'апкати* 'їсти з характерним шумом, жадібно глитати (про поросю); перен. так само споживати їжу людиною' [28, 403], внаслідок розширення семантики. Пор. зхполіс. *хл'акати* 'клацати зубами (про вовка)', *хл'ап* 'ікло' [1, с. 75; 5, II: с. 228]. Номен *хл'апкати* – афективно-звуконаслідувальне утворення.

Назва *ч'мохати* (Влбр. р-н) пов'язана з літ. *чміхати* 'переривчасто, глухо випускати повітря, пару, відпрацьований газ і т. ін.; розм. сміятися, усміхатися, видаючи глухі звуки носом, губами' [32, XI: с. 345]. У боржавських говірках відоме *чмох, чмох-чмох* у значенні 'наслідування глухих звуків човгання ногами при повільній ході (ледь пересуваючи ноги)' [38, с. 25]. Пор. зхполіс. *чміхати* 'подавати голос (про диких свиней)' [1, к.

№ 53]. Назва постала на ґрунті звуконаслідування.

Перифраз *п'іну то'чити* (с. Жорнава, Костринська Розтока Влбр. р-ну) – перифраз, заснований на метонімії. У літ. мові вживаються споріднені фразеологізми: *гостріти (точіти) зуби* ‘прагнути заволодіти ким-, чим-небудь, захопити когось, щось; гніватися на кого-небудь; прагнути зробити комусь зло, прикрість; намагатися позбавити когонебудь чогось’, з *п'іною на губах* ‘з великим злом, ненавистю’ [32, X: с. 213-214, III: с. 724-725, II: с. 186]. Пор. ще: діал. *п'інитес'*, жарг. *п'інитис'* ‘сердитися без видимої причини’ [4, с. 68].

Наявність перифраз *р'іп'іти у 'зуби* (с. Луг Рах. р-ну), *р'ізати у 'зуби* (с. Іза Хуст. р-ну) дозволяє нам говорити про лексичне варіювання, яке полягає в синонімічній заміні одного компонента іншим, при цьому не відбувається зміни загального значення й образної схеми, що може фразеологізуватися – переходити зі мисливської сфери вживання у сферу побутового повсякденного мовлення. Пор. ще фразеологізми: *р'ізати в 'зуби* ‘гніватися, виявляти невдоволення; скреготати зубами’, *лупіти зуби* ‘скреготіти зубами’

вульг. ‘скалити зуби, сміятися’ [28, с. 307, 164]. Літ. відповідник *скреготати (скреготіти, заскреготати, заскреготіти, скрипіти, заскрипіти) зубами* ‘виявляти лють, роздратування, досаду’ [32, III: с. 726].

Дієсл. назва *уц'іп'іати* (с. Чинадійово Мук. р-ну) на досліджуваній території лексикографічно зафіксована ще як: *уц'ілятися* вульг. ‘скалити зуби, сміятися’, *уц'іркатис'и* ‘посміхатися; насміхатися’ [28, с. 393; 27, с. 205]. Пор. бойк. *виц'ір'іати* ‘(зуби) скалити, вищиряти, вискалити, вищирити’ [24, I: с. 113].

Репертуар досліджуваних назв засвідчує переважно звуконаслідувальну базу їх творення, що розвивалася в напрямі до кінцевого витворення дієслівної характеристики зі значенням ‘огризатися, скалити зуби’ шляхом додавання суфіксів, префіксів, згодом постфіксів (чи префіксів і суфіксів одночасно). Частина з них має дуже давнє праслов'янське коріння. Окрему групу складають неоднослівні дієслівні номінанти *п'іну то'чити, р'іп'іти у 'зуби, р'ізати у 'зуби*, відомі в закарпатських говірках і в переносному (фразеологічному) значенні.

Література

1. Аркушин Г. Л. Атлас західнополіських фауноменів / Г. Л. Аркушин. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 319, [3] с.
2. Аркушин Г. Л. Атлас мисливської лексики Західного Полісся / Г. Л. Аркушин. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 410 с.
3. Аркушин Г. Л. Мисливська лексика західнополіських говорів (Матеріали до “Лексичного атласу української мови”) / Г. Л. Аркушин // Дослідження з української діалектології : зб. наук. праць / АН України Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; редкол.: П. Ю. Гриценко (відп. ред.) та ін. – К., 1991. – С. 181–225.
4. Аркушин Г. Л. Словник евфемізмів, уживаних у говірках та молодіжному жаргоні Західного Полісся та західної частини Волині / Г. Л. Аркушин. – Луцьк – Люблін: Видавництво “Волинська обласна друкарня”, 2005. – 198 с.
5. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок / Г. Л. Аркушин. – Луцьк: “Вежа”, 2000. – Т. 1–2.
6. Бевка О. Словник пам'ятник. Діалектний словник села Поляна Мараморошського комітату / О. Бевка. – Ніредьгаза, 2004. – 178 с.
7. Верхратський І. Про говір галицьких лемків / І. Верхратський // Збірник філологічної секції НТШ. – Т. V. – Львів, 1902. – [Словарець. С. 388–489]
8. Возний Т. М. Взаємодія української літературної мови та діалектів у галузі дієслівної лексики (на матеріалі бойківських дієслів на *-отати (-етати)*) / Т. М. Возний // Проблеми дослідження діалектної лексики і фразеології української мови : тези доп. – Ужгород, 1978. – С. 200–201.
9. Глуховцева К. Д. Семантико-стилістичні особливості дієслівних синонімів в українських східнослов'янських говірках / К. Д. Глуховцева // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови : зб. наук. праць / відп. ред. М. Я. Плющ. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – Випуск 3, книга 2. – С. 57–64.
10. Гуцульські говірки. Короткий словник / відп. ред. Я. Закревська. – Львів, 1997. – 232 с.
11. Даль В. И. Толковый словарь русского языка. Современная версия / В. И. Даль. – М.: Эксмо, 2007. – 736 с.
12. Друль І. С. Словник говірки села Грабовець Стрийського району Львівської області (на правах рукопису) / І. С. Друль. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2006. – 200 с.
13. Етимологічний словник української мови : у 7 т. – К., 1982 – 2006. – Т. I–V.
14. Жегуц І. Матеріали до гуцульського говору в Закарпатті. Говірка с. Берлебаш (Костилівка) р-ну Рахів у 30-х рр. Словник із додатками / І. Жегуц. – Мюнхен, 1999. – 96 с.
15. Карп'юк М. Д. Діалектні дієслівні варіанти як результат мовної інтерференції / М. Д. Карп'юк // Проблеми дослідження діалектної лексики і фразеології української мови : тези доп. – К., 1978. – С. 178–180.
16. Лисенко П. С. Словник діалектної лексики Середнього і Східного Полісся / П. С. Лисенко. – К., 1961. – 76 с.
17. Лисенко П. С. Словник поліських говорів / П. С. Лисенко. – К. : Наук. думка, 1974. – 260 с.
18. Лук'янюк К. М. Пряма суфіксація дієслівних основ у буковинських говорах / Лук'янюк К. М. // Тези доповідей XXII наукової сесії Чернівецького держуніверситету : Секція філологічних наук. – Чернівці, 1966. – С. 6–9.

19. Матеріали до словника буковинських говірок. – Вип. 4. – Чернівці, 1971. – 60 с.
20. Мельничук О. С. Словник специфічної лексики села Писарівки (Кодимського р-ну, Одеської обл.) / О. С. Мельничук // Лексикографічний бюлетень. – К. : АН УРСР, 1952. – Вип. 2. – С. 67–98.
21. Негрич М. Скарби гуцульського говору : Березові / М. Негрич. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, 2008 (Серія “Діалектологічна скриня”). – 221, [3] с.
22. Німчук В. В. Давньоруська спадщина в лексиці української мови / В. В. Німчук [АН України Ін-т української мови; відп. ред. С. П. Бевзенко]. – К.: Наук. думка, 1992. – 416 с.
23. Німчук В. В. Суфіксальне творення дієслів, дієприкметників, дієприслівників у верхньонадборжавських говірках / Німчук В. В. // Дослідження з мовознавства. – К. : Вид-во АН УРСР, 1962. – 175 с.
24. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок : у 2 ч. / М. Й. Онишкевич. – К., 1984. – Ч. 1–2.
25. Панцьо С. Матеріали до словника лемківських говірок (дієслівна лексика) / С. Панцьо. – Тернопіль, 2009. – 108 с.
26. Півторак Г. П. Білорусько-український словник / Г. П. Півторак, О. І. Скопненко ; за ред. Г. П. Півторака. – К. : Довіра, 2007. – 723, [5] с. (Словники України)
27. Піпаш Ю. О. Матеріали до словника гуцульських говірок (Косівська Поляна і Росішка Рахівського району Закарпатської області) / Ю. О. Піпаш, Б. К. Галас. – Ужгород, 2005. – 266 с.
28. Сабадош І. В. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району / І. В. Сабадош. – Ужгород: Ліра, 2008. – 480 с.
29. Сизько Т. А. Словник діалектної лексики говірок сіл південно-східної Полтавщини / Т. А. Сизько. – Дніпропетровськ : навч. посібник, 1990. – 98, [2] с.
30. Словарь української мови. Упорядкував з додатком власного матеріалу Борис Грінченко : у 4 т. / НАН України Ін-т української мови. – К.: Наук. думка, 1996–1997. – Т. I–IV.
31. Словник буковинських говірок / за заг. ред. Н. В. Гуйванюк. – Чернівці: Рута, 2005. – 688 с.
32. Словник української мови : в 11 т. – К., 1970–1980. – Т. I–XI.
33. Словник української мови Ф. С. Шимкевича // Б. Галас. Ф. С. Шимкевич як лексикограф і українське словникарство (кінець XVIII – початок XX ст.). – Ужгород, 1995. – С. 75–144.
34. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: в 4 т. / пер. и доп. О. Н. Трубачева. – М., 1986–1993. – Т. I–IV.
35. Хобзей Н. Дещо про запозичення в мовленні львів'ян у контексті говірок південно-західного наріччя. 2. / Н. Хобзей // Діалектологічні студії. 9 : Запозичення та інтерференція / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, 2010. – С. 113–120.
36. Шанский Н. М. Краткий этимологический словарь русского языка / [Н. М. Шанский, В. В. Иванов, Т. В. Шанская ; под ред. С. Г. Бархударова]. – 2-е изд. – М.: “Просвещение”, 1971. – 538, [6] с.
37. Шило Г. Наддністрянський регіональний словник / Г. Шило. – Львів–Нью-Йорк : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008 (Серія “Діалектологічна скриня”). – 287, [1] с.
38. Юсип-Якимович Ю. В. Ономапоетика українських говорів Карпат : семантична, фонетична, словотвірна структура та похідність ономапоів / Ю. В. Юсип-Якимович. – Ужгород : Гражда. – 2007. – 268 с.
39. Юсип-Якимович Ю. Словотвірні відномапоетичні моделі дієслів з *ома(-му)* і з *оми(-му)* в українських говірках Карпат / Ю. Юсип-Якимович // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: зб. наук. праць. – Випуск 12: Українська діалектна лексика як об'єкт словникарства та лінгвогеографії. До 100-річчя М. А. Грицака / відп. ред. І. В. Сабадош. – Ужгород, 2008 – С. 220–223.
40. Юсікова О. Про дієслова з префіксом *при-* у синтаксичній системі говірок Закарпаття (на матеріалах картотеки Миколи Грицака) / О. Юсікова // Діалектологічні студії. 7: Традиції і модерн / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, 2008. – С. 99–104.

Анна Ковач

ГЛАГОЛЬНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСКАЛИВШЕГОСЯ ЗВЕРЯ В УКРАИНСКИХ ГОВОРАХ ЗАКАРПАТЬЯ

Аннотация. В статье в лексико-этимологическом и ареальном аспектах представляется анализ глагольных характеристик объектов охоты, касающихся лексико-семантической микрогруппы ‘огрызаться, скалить зубы (о звере)’ в украинских говорах Закарпатья.

Ключевые слова: глагольная охотничья лексика, украинские закарпатские говоры, этимология.

Anna Kovach

VERBAL CHARACTERISTICS OF GRINNED ANIMAL IN THE UKRAINIAN DIALECTS OF TRANS-CARPATIA

Summary. The article under consideration focuses on the analysis of the verbal descriptions objects of hunting, that touch lexico-semantic microgroup ‘to snarl, to grin (about a beast)’ in the Ukrainian Transcarpathian dialects.

Key words: verbal hunters’ vocabulary, Ukrainian Transcarpathian dialects, etymology.

Ковач Ганна Іванівна – здобувач, старший викладач Карпатського інституту підприємництва (Хуст).